

Lektion 5. Samhällets stöd

Översikt av lektionen

1. Stöd i förskolan och skolan
2. Ekonomiskt stöd
3. Stöd från socialtjänsten
4. Specialiststöd från hälso- och sjukvården
5. SIP – Samordnad Individuell Plan
6. Sammanfattning

1. Stöd i förskolan och skolan

Vad förväntas barn klara i skolan?

- Koncentrera sig längre stunder
- Fokusera på det väsentliga
- Sitta still och lyssna
- Arbeta självständigt
- Aktivt söka kunskap
- Ta eget ansvar
- Själv planera och organisera sitt arbete
- Komma ihåg vad man lärt sig
- Följa regler och instruktioner
- Passa tider
- Fungera socialt

Förskolans och skolans ansvar respektive föräldrars

- Förskolan/skolan ska ha tillräcklig kunskap för att kunna ta ansvar och ge barnet/eleven det stöd han eller hon behöver
- Förskolepersonal och lärare kan behöva utbildning, handledning eller annat stöd i detta arbete
- Föräldrar kan bidra med sin kunskap om barnets behov men inte ställa krav på exakt hur undervisningen eller stödet ska utformas

Hur få ett bra samarbete med förskola respektive skola?

- Gör upp en tydlig ansvarsfördelning
- Visa ömsesidigt förståelse och respekt
- Ha bra system för löpande kommunikation
- Ha regelbundna möten med förskolan/skolan
- Utnyttja utvecklingssamtalen aktivt
- Välj dina strider men stå upp för ditt barn
- Var påläst när det gäller rätt till stöd

Bemötande som underlättar

- Mycket uppmuntran, stöd och stimulans
- Tydliga och exakta förväntningar och krav
- Avgränsade och tydliga arbetsuppgifter
- Tydliga korta uppmaningar och instruktioner i flera steg
- Skriftligt och visuellt stöd
- Korta arbetspass – täta avbrott
- Tät, påtaglig direkt återkoppling
- Hjälp att komma igång och avsluta uppgifter
- Yttre stöd och vägledning

Anpassningar – några exempel

- Sanering av störande sinnesintryck
- Ostörd placering i klassrummet
- Hörselskydd eller hörlurar
- Skyltning för att underlätta att hitta
- Tydliga klockor och scheman
- Hjälpmedel för tid och påminnelser (mobil)
- Muntlig redovisning och extra tid vid prov
- Viktig information samlad på skolans hemsida

Läxor och hemuppgifter

- Begränsa omfattningen
- Dubbla uppsättningar böcker
- Information via e-post och sms, också till fldr.
- Hjälp att planera, dela upp och börja i tid
- Bestämda tider och rutiner
- Kom överens med skolan om rimlig nivå och föräldrars roll för att hjälpa

Vad säger skollagen?

- Utbildningens syfte är att främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära
- Hänsyn ska tas till elevers olika behov
- Stöd och stimulans för optimal utveckling
- Gäller alla skolformer (förskola, förskoleklass, grundskola, fritidshem, gymnasieskola m.fl.)

(Skollagen 1 kap 4 §)

Barns och elevers lärande och personliga utveckling

- Alla barn och elever i samtliga skolformer och fritidshemmet ska ges den ledning och stimulans de behöver i sitt lärande och sin utveckling för att de ska kunna utvecklas optimalt utifrån sina förutsättningar
- Elever som till följd av funktionsnedsättning har svårt att klara olika kunskapskrav eller kravnivåer har rätt till stöd för att motverka funktionsnedsättningens konsekvenser
- Även om en elev lätt når den lägsta kunskapsnivån eller kravnivån ska han eller hon ges ledning och stimulans för att nå längre i sin kunskapsutveckling

(Skollagen 3 kap. 2 §)

Information om barnets och elevens utveckling

- Vårdnadshavare för ett barn i förskolan samt eleven och elevens vårdnadshavare i förskoleklassen, grundskolan, fritidshemmet ska fortlöpande informeras om barnets eller elevens utveckling

(Skollagen 3 kap 3 §)

Särskilt stöd i förskolan

- Barn som av fysiska, psykiska eller andra skäl behöver särskilt stöd i sin utveckling ska ges det stöd som deras speciella behov kräver.
- Om det framkommer att ett barn är i behov av särskilt stöd, ska rektorn se till att barnet ges sådant stöd.
- Barnets vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta vid utformningen av de särskilda stödinsatserna.

(Skollagen 8 kap. 9 §)

Garanti för tidiga stödinsatser i förskoleklassen och lågstadiet

- Om man kan befara att en elev som går i förskoleklass eller på lågstadiet inte kommer att nå de kunskapskrav som ska uppnås i årskurs 1 och 3 i svenska eller matematik ska det göras en särskild bedömning av elevens kunskapsutveckling
- Om bedömningen bekräftar farhågorna ska det skyndsamt planeras extra anpassningar eller utredning/särskilt stöd
- Samråd ska ske med personal med specialpedagogisk kompetens
- Stödet ska följas upp i slutet av årskursen och resultatet överförs till lärare som ska ta över eleven i nästa årskurs

(Skollagen 3 kap 4-4 b §§)

Stöd i form av extra anpassningar

- Gäller samtliga skolformer (inkl. förskolan) samt fritidshemmet
- Ska ges om man befara att en elev inte kommer att uppnå de kunskapskrav som minst ska uppnås eller de kravnivåer som gäller
- Ska ges skyndsamt inom ramen för den ordinarie undervisningen
- Kan exempelvis vara att planera och strukturera schema, extra tydliga instruktioner, anpassade läromedel, enstaka specialpedagogiska insatser
- Ska dokumenteras i elevens skriftliga individuella utvecklingsplan (ÅK 1-5)

(Skollagen 3 kap. 5 § samt Skolverkets Allmänna Råd)

Strategi – barn

Särskilt stöd i förskoleklass, grundskola, gymnasieskola och fritidshem

- Om extra anpassningar visat sig eller bedöms vara otillräckliga för att eleven ska uppnå kunskapskraven eller eleven har andra svårigheter ska detta anmälas till rektor
- Rektor ska då se till att elevens behov av särskilt stöd utreds skyndsamt, normalt i samråd med elevhälsan
- Om eleven visar sig ha behov av särskilt stöd ska detta ges, i första hand inom den elevgrupp som eleven tillhör

(Skollagen 3 kap. 6-12 §§)

Strategi – barn

Åtgärdsprogram

Ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd

Av åtgärdsprogrammet ska framgå:

- Vilket behov av särskilt stöd eleven har
- Hur det ska tillgodoseas
- När åtgärderna ska följas upp och utvärderas
- Vem som är ansvarig för uppföljning och utvärdering

(Skollagen 3 kap. 9 §)

Strategi – barn

Utformning av det särskilda stödet i grundskolan

- Det särskilda stödet ska ges på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att uppnå kunskapskraven
- Om det finns särskilda skäl kan rektor besluta att en elev i grundskolan ska få sitt särskilda stöd *enskilt* eller i en *annan undervisningsgrupp* (särskild undervisningsgrupp)
- Om det särskilda stödet för en elev i grundskolan inte kan anpassas tillräckligt till elevens behov och förutsättningar kan rektor besluta om så kallad *anpassad studiegång*
- Den innebär att man kan göra avvikelser från den timplan samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen.
- Den ska utformas så att eleven så långt möjligt kan nå behörighet till gymnasieskolans nationella program.

(Skollagen 3 kap. 10-12 §§)

Vem beslutar om extra anpassningar och särskilt stöd?

- Rektor har det samlade ansvaret för elevens skolsituation
- Det görs alltid en individuell bedömning av behovet av stöd
- Lärare (eller annan skolpersonal) kan besluta om *stöd i form av extra anpassningar*
- Rektor beslutar om behovet av *särskilt stöd ska utredas, om eleven är i behov av särskilt stöd och om åtgärdsprogram*, men kan delegera detta ansvar
- Rektor får inte delegera ansvaret för särskilt stöd som ska ges *enskilt, i en särskild undervisningsgrupp* eller genom *anpassad studiegång*

(Skollagen 3 kap. 10-12 §§)

Om man inte är nöjd

- Tala i första hand med rektor
- Var tydlig med önskemål och synpunkter
- Vid behov, vänd dig till skolchef eller politisk nämnd i kommunen
- Om du inte blir nöjd, anmäl till Skolinspektionen
- Vissa beslut kan också överklagas till Skolväsendets överklagandenämnd

Mer information - stöd i förskola/skola

Skolverket

- www.skolverket.se

Skolinspektionen

- www.skolinspektionen.se

Skolväsendets överklagandenämnd

- www.overklagandenamnden.se

Specialpedagogiska skolmyndigheten

- www.spsm.se

2. Ekonomiskt stöd

Omvårdnadsbidrag och merkostnadsersättning

- Den 1 jan 2019 ersattes det statliga vårdbidraget för föräldrar till barn med funktionsnedsättningar av de nya förmånerna omvårdnadsbidrag och merkostnadsersättning
- Den som sökt och beviljats vårdbidrag dessförinnan fortsätter att uppbära det tills vidare.

Omvårdnadsbidrag

- Statligt bidrag som betalas ut av Försäkringskassan
- Förälder (eller den som är likställd med förälder) till ett barn med funktionsnedsättning
- Omvårdnad och tillsyn utöver det normala, minst 6 månader
- Fyra nivåer helt, tre fjärdedels, halvt, fjärdedels
- Betalas ut till juni det år barnet blir 19 år
- Skattepliktigt
- Rätt att förkorta arbetstid med upp till 25 %

Merkostnadsersättning

- Statligt bidrag som betalas ut av Försäkringskassan
- Förälder/vårdnadshavare till ett barn med funktionsnedsättning
- Kostnader utöver det normala och utöver ett visst belopp till följd av barnets funktionsnedsättning
- Engångskostnader eller återkommande kostnader
- Skattefritt

Tillfällig föräldrapenning för vård av barn

- Tillfällig föräldrapenning för vård av barn (VAB) kan utgå när man:
 - Besöker BUP, barnsjukvård, habilitering m.fl.
 - Deltar i föräldrakurs om barnets funktionsnedsättning om den anordnas av sjukvårdshuvudmannen

Mer information – ekonomiskt stöd

- www.forsakringskassan.se
- Se även Deltagarpärmen

3. Stöd från socialtjänsten

Några insatser som kan vara aktuella

- Stöd i föräldraskapet
(t.ex. föräldragrupp, samtalsstöd, familjerådgivning)
- Praktiskt stöd i vardagen
(t.ex. avlösarservice, boendestöd)
- Kontaktfamilj, stödfamilj
- Ferievistelse (kollo)

Att ansöka om bistånd enligt socialtjänstlagen

- Kontakta biståndshandläggaren i din kommun eller stadsdel
- Gör en skriftlig ansökan till kommunen
- Individuell prövning
- Om avslag – begär skriftligt beslut med motivering och besvärshänvisning
- Överklaga till förvaltningsrätt (via kommunen)

Mer information – stöd från socialtjänsten

SKR Sveriges Kommuner och Regioner

- www.skr.se

Kontakta din kommun

4. Specialiststöd från hälso- och sjukvården

Vilket stöd bör man kunna förvänta sig?

- Information om diagnosen till föräldrar, barnet själv, syskon och förskole-/skolpersonal
- Informationsmaterial, litteratur, webbadresser
- Grundläggande föräldrautbildning
- Intyg för omvårdnadsbidrag
- Ställningstagande till läkemedelsbehandling

Andra insatser som kan vara aktuella

- Fördjupad föräldrautbildning
- Hjälpmedel – kognitivt stöd
- Psykologiskt stöd
- Behandling av tillkommande svårigheter
- Uppföljning av pågående läkemedelsbehandling
- Fast vårdkontakt

Hur få tillgång till specialiststöd?

Vilket stöd man kan få och hur det är organiserat varierar i olika regioner (tidigare landsting)

- BUP Barn- och ungdomspsykiatri
- Barn- och ungdomsmedicinska mottagningar
- Barn- och ungdomshabilitering (i vissa fall)
- Privata vårdgivare

Mer information om specialiststöd från hälso- och sjukvården

- 1177 VÄRDGUIDEN www.1177.se
- *Stöd till barn, ungdomar och vuxna med adhd- ett kunskapsstöd*. Socialstyrelsen (2014) www.kunskapsguiden.se
- Regionala vårdprogram
- Efterfråga information från vårdgivare!

5. SIP – Samordnad Individuell Plan

Hur går det till?

- Be din kontakt i kommunen eller regionen kalla berörda personer till SIP-möte
- Alternativt samtyck till förslag från någon av dem
- Föreslå vilka som du tycker bör vara med på mötet, t.ex. personal från skola, BUP, socialtjänst

Vad ska finnas i SIP-planen?

- Beskrivning av vilka behov som finns idag
- Vilka insatser som ska erbjudas och vad de syftar till
- Hur insatserna ska genomföras
- Vem som ansvarar för vad
- Vem som samordnar
- Hur ofta och på vilket sätt insatserna ska följas upp
- Hur samarbetet eventuellt ska avslutas
- Hur resultatet av insatserna ska bedömas och av vem

Om man inte är nöjd med vården

- Tala i första hand med ansvarig chef för verksamheten
- Patientnämnden
(finns i de flesta regioner)
- Inspektionen för vård och omsorg IVO
(tillsynsmyndighet för både socialtjänst och hälso- och sjukvård)
www.ivo.se

6. Sammanfattning

Sammanfattning

- Förskolan och skolan är ansvarig för ett ge barnet stödinsatser
- Ekonomiskt stöd kan kompensera extra tillsyn och merkostnader
- Socialtjänstens stöd kan underlätta och avlasta
- Stöd och behandling från hälso- och sjukvården ska vara lättillgängligt och kvalificerat
- Samordnad Individuell Plan kan vara motiverat för vissa
- Skaffa dig kunskap och framför dina krav tydligt till rätt instans – agera om du inte är nöjd!

Till sist

- Tack för att ni tagit er tid att gå den här kursen
- Ni är era barns viktigaste stöd
- Allt brukar ordna sig till slut

